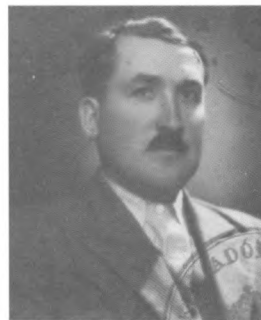

KOPASZ KÁROLY

(1906–1945)

1944, ősz.

Hosszú az út Szabadkától az osztrák határ menti kisvárosig, ahol újabb eligazítást kapnak a magyar honvédek. Két nap szabadság után nagyon nehéz megint itt hagyni a családot! Tornyosi tanyájukon olyan békés minden: a családi ház melege, az otthoniak szeretete... Az ismerős tárgyak között úgy érzi a háborúból hazatért katona, mintha újjászületett volna. Károly hallott az itthon történekekről, az ártatlanok elhurcolásáról, a kivégzésekről, de tudta, hogy közel már a háború vége, kis idő után újra együtt lehet imádott családjával: feleségével, Ilonával és két gyermekével. Alig várja a napot, amikor leszerelhet!

Most egyhangúan döcög a vonat vele és a szabadságukról visszatérő honvédekkel Ausztria felé. Az otthoniak próbálták marasztalni, mondván, most már ne vonuljon be, csak vége lesz a háborúnak. Hajthatatlan maradt. Jó katona lévén, egy parancsot sem tagadott meg! Azt sem, hogy ha csak néhány hétre is, visszatérjen alakulatához. Igazi honvédhez méltón leszerel, ha majd eljön az ideje. Ezt nevezik katonabecsületnek!

Ahogy a vonatablakon át elsuhanó tájat nézi, eszébe jut a híres-nevezetes tornyosi búcsú. Micsoda mulatságok vannak olyankor! Ekkor a családjával nővérének, Erzsébetnek a tanyájára megy. Finom falatok és italok mellett az ember igen jól érzi magát. A gyerekek is szeretik a búcsút. Terike és Károly mindig megnevettetik a szüleiket azzal a nagy lelkesedésükkel, hogy körhintára akarnak ülni! Édesapjuktól azt is kérik, hogy lőjön nyulacskát meg füles mackót a céllövöldében. Tudják, hogy ő – bár egy ideig ellenkezik – végül csak kötélnék áll. Vállához emeli a légpuskát, céloz, majd puff! Lomhán eldől egy aranyos plüssjáték, leesik egy hajkötő vagy egy játék puska... Ilyenkor ujjongva fonják karjukat apjuk nyaka köré, csókokkal halmozzák el markáns, férfias arcát, amelyen huncutul bujkál egy-egy kisfiús mosoly. Nagyon szereti a gyermekeit! Semmi lenne a családjá nélkül. Hálás a sorsnak, hogy ilyen szeretetben élhet!

Ilonával 1930-ban megtartott esküvőjük képei villannak fel előtte. A hosszú, fehér ruhába öltözött fiatal leány, fején mirtuszkoszorúval. Tánc, muzsika, bor... Ünneplő rokonok és ismerősök. Édesapja sajnos nem lehetett az esküvőn. Elesett az I. világháborúban. Az akkor nyolcéves Károly szinte elviselhetetlen fájdalmat érzett lelkében. Emlékszik, amikor édesanyja közölte vele: apja többé nem tér haza... Úgy érezte, ellene fordult az egész világ! Gyermekefejjel bosszút esküdött, és szentül hitte, Isten megfizet édesapja gyilkosának...

A vonat lassít. Befut a zágrábi állomásra. Várakozókkal, a szerelvényre felszállni igyekvő emberekkel tele a peron. Közöttük magyar honvéd egyenruhák is feltűnnek. Ők is az

Károly fivérei, neje és sógornője társaságában

alakulataikhoz igyekeznek. Neki úgy tűnik, mintha mindenki tisztában lenne vele, hogy a háborúnak rövidesen vége...

Éles füttyszó. A szerelvény továbbindul. Gondolatban ismét a tornyosi tanyán jár. Megpaskolja kedvenc lovát, szénát vet a marhák elé. Az ólban a disznók megnyugtató rőfögése hallatszik. A bányász kora nyári szellő gyümölcsvirág illatát hozza magával. Behunyja a szemét, és megpróbálja kitalálni, barack- vagy meggyfavirág árasztja-e a bódító illatot. Ismeri a saját kezűleg telepített gyümölcsös minden fáját. Maga rendezte, nevelte, hogy minél gazdagabb termést hozzon. Habár éjt nappallá téve a földeken dolgozott, mindig talált időt a gyümölcsös gondozására is. Volt mindig szilva, barack, alma, meggy és cseresznye bőven! Még a házuk végében kialakított szoba-konyhás lakásba befogadott ismerős családnak is jutott belőle. Bőségesen megajándékozta őket. Jó szívről és kedvességéről ismerték a környéken. A családja volt számára a legfontosabb, s bár néha keményen fegyelmezte a gyermekeit, százszorosan több szeretetet mutatott irántuk.

Egy kellemes tavaszi napon feljebbvalói bejelentették: a háborúnak vége, mindenki mehet haza. A honvédek hálát adtak a Mindenhatónak, hogy megérték ezt a napot, és ki hogyan tudott, útnak indult. Három, szintén délvidéki bajtársával a vasútállomásra siettek. Eszükbe sem jutott, hogy honvédruhájukat lecseréljék. Nem is volt más ruhájuk, amibe öltözhetnek volna. Szívük repesett a boldogságtól, bár tudták, az úgynevezett béke az anyaország határain kívül rekedt magyarok számára keserű lesz. Károly aggódott a maga és a családja jövőjéért. Azon volt, hogy minél előbb hazaérjen. A vonat befutott a spilfetti állomásra. A háborúban megfáradt magyar honvédek – izgalommal és aggódással – elfoglalták a helyüket. Egyikük, a zentai Hevér Nándor, hirtelen meggondolta magát. „Fiúk! – mondta. – Otthagytam a laktanyában a harmonikámat. Visszamegyek érte. Ti menjetek, otthon találkozunk!” Azzal eltűnt. A vonat nehézkesen, fűjtatva, erőlködve elindult Szlovénia felé. Károly és három társa nem ért haza. Feltehetően útközben leszállították őket a szerelvényről, és vagy kivégezték őket, vagy orosz fogságba kerültek. Hevér Nándor néhány nappal később hazaért, és felkereste bajtársai szeretteit. Elmesélte, hogy együtt indultak haza...

Károly végső nyugvóhelyéről senki sem tud. Bizonyos, hogy magyar honvédként a szülőhazájáért halt meg 1945-ben.

A seregben (bal oldalon)

Kozma Mátyás második feleségével és gyermekeivel